

אספרסו אחרון של ס

העיירה קוניה. בסיס לטיולים בסביבה

בתי עץ כפריים וטירות מהאגדות, הרים עטורי שלג ומעיינות מרפא, עיר רומית עתיקה וגן בוטני אלפיני, גבינת פונטינה נהדרת וטורניר "מלכת הפרות". טיול עצמאי בעמק אאוסטה בצפון איטליה, לפני שהוא מתכנס לתוך עצמו בחורף // **דלית קצנלנבוגן, איטליה**

שנבנתה בתחילת המאה ה-20. המלך אומברטו הראשון, שהעניק את הטירה כמתנה לאשתו המלכה מרגריטה, לא זכה לצערו להתכבד בחנוכתה, משום שנרצח בשנת 1900 בידי האנרכיסט גאטנו ברשי. המלכה אהבה מאוד את האזור והרבתה לנפוש ולטייל בו, ובין השאר תרמה להקמת בקתת ההרים הגבוהה באירופה, ריפוג'ו מרגריטה (4,554 מטר), במדומי המונטה רוזה.

הדרך מובילה למעלה אל הכפר גרסונה לה פריניטה, בו פועלים רכבלים רבים, אך כאן גם מסתיים הכביש. זוהי תכונה האופיינית לרוב הכבישים היוצאים מעמק אאוסטה המרכזי – הם פשוט נעלמים בהרים. אנחנו חוזרים כלעומת שבאנו, אל פונט סן מרטין, בדרכנו צפונה, אל העיירה סנט וינסנט.

בבר קטן ליד הכפר היפה איסימה (issime) אנחנו עוזרים לאכול ומהרהרים בדמיון הרב שבין אורחות החיים המנהגים והטקסים של אנשי ההרים משני צדדיו של הגבול המדיני שעובר על פסגות האלפים ומפריד בין שווייץ ואיטליה. כרזות מאירות עיניים מזמינות את תושבי הכפר לצפות במופע מיוחד ביום שלמחרת – "מלכת הפרות". זוהי מסורת הנפוצה בין מגדלי הבקר בעמק אאוסטה וגם מעבר לאלפים, בשווייץ.

הקרבות שניהלו הפרות בינן לבין עצמן על תפקיד מנהיגת העדר שודרגו לטורנירים הנערכים בכפרי האזור לאורך השנה. המתמודדות המנצחות עולות בכל שלב למסגרות אזוריות, עד להכתרתה של ה"דגינה", מלכת העדר האולטימטיבית, בטורניר המרכזי המתקיים מדי אוקטובר בעיר אאוסטה.

בינתיים, אנחנו הורפים את הרעב שהתעורר בנו

נחמדה ומרפסת שמש, ואנחנו עוצרים לתצפית נוספת, שממנה נראית העיירה היפה קורמאייר שבמעמק אאוסטה (valle d'aosta). זהו הקטן שבחבלי איטליה והפחות מיושב מביניהם. מבחינה מינהלית, עמק אאוסטה הוא אחד מחמשת האזורים האוטונומיים הקיימים באיטליה, ורוב תושביו מדברים צרפתית ואיטלקית. כלכלת האזור מבוססת ברובה על תעשיית התיירות ובמיוחד על תיירות החורף, לצד חקלאות וגידול בקר.

מלכת הגבינות

מצודת פונט סן-מרטין היא נקודת הגבול בין אזור פיימונטה ועמק אאוסטה. אם הגעתם ממילנו או מטורינו, ובעיקר אם שפר מזלכם ונפלתם על יום שמש נאה, תוכלו להיכנס תחילה לעמק גרסונה (val di gressoney) ולטפס בין כפרים עתיקים, כשפסגות המונטה רוזה (4,634 מטר) מתנשאות ממול. לצד בתי כפר פשוטים, הבנויים מעץ על גבי בסיס אבן, בולטים מספר בתים שנבנו מתחת לסלעים עצומים שהידרדרו מההרים.

הדרך מטפסת ועולה, נצמדת לנחל שבו זורמים מימי השלגים המופשרים. אנשי ההרים, החיים בעמק גרסונה ובשאר עמקו הדרומיים של המונטה רוזה, משתייכים לקהילה אתנית עתיקה הנקראת ואלסר (walser) ודוברים ניב מקומי בעל צליל גרמני מיוחד. אבותיהם, המתישבים הראשונים, היגרו לכאן לפני כ-800 שנה מחלקו הצפוני, דובר הגרמנית, של קנטון ואלה (valais) השווייצרי.

הכפר גרסונה סנט ז'אן (1,385 מטר) הוא המפותח ביותר מבחינה תיירותית. הוא מציע אפשרויות אירוח מרובות יחסית, מספר חנויות ושפע של מסלולי הליכה ופעילויות ספורט בחורף ובקיץ. על הכפר חולשת טירת סבויה, בעלת מראה הריסני ימי-ביניים,

ער המעלית האיטלקי החביב שמארח אותנו לרקות מספר ברכבל המטפס אל מרומי המונבלאן, או המונטה ביאנקו כפי שקוראים לו האיטלקים, נראה רענן כגזר באף של בובת שלג. לפני שיותש על ידי ההמונים שיגיעו בעונת הסקי, מנסה הבחור להעביר את הזמן בהתיידרות קלה עם התיירים המעטים המזדמנים לאתר בעונת המעבר. מאיפה אתם, הוא שואל, ואנחת השתאות מהולה ברחמים פורצת מפיו למשמע התשובה. "אתם הרבה יותר לבנים ממה שרמיינתי, אצ'דנט'ו! יש אצלכם מלחמה, לא? כאילו שפה אתם מדברים? ערבית?... אה, עברית, הבנת'י. אתם מדברים בעברית והם בערבית, אה? נו, אז ברור שתריבו, עכשיו אני מבין. בכלל חשבתי שהמלחמה היא על שטחים".

איש השלג סוגר את הדיון הממצה מבחינתו ופותח את דלתות הרכבל, ואנחנו נשפכים למינוס 16 מעלות. 20 דקות לוקח להגיע מבסיס הרכבל הנמצא בכפר לה פאלו אל המרפסת של פונטה הלבירונר, בגובה 3,462 מטר. מהמרפסת מתגלה, כשיש יום יפה, נוף מרהיב: פסגותיו המשוונות של ההר הלבן, המונבלאן, עוטפות אותנו מכל הכיוונים. העננים מעל חולפים במהירות וקרני השמש רושמות ציורים מהירים על הסלעים.

הרוח המקפיה מגרשת אותנו אל הבר קטן שמתחת למרפסת, בו אנחנו מפשירים את האצבעות הקפואות בעזרת כוס תה חם. סמוך לבר נמצאת תערוכת קבע קטנה ומרהיבה של קריסטלים, ומסביבה מוצג סיפורם של האנשים שבילו חיים שלמים במציאתם. מפונטה הלבירונר נפתחים בחורף מסלולי גלישה לכיוון העיירה שאמוני שבצרפת, מעברו השני של המונבלאן, ואל העיירה קורמאייר האיטלקית, למרגלות ההר. בקיץ אפשר להמשיך ולהעפיל עם הרכבלים ולהגיע עד שאמוני, חוויה שתאלץ אתכם להיפרד מ-41 יורו. בסתיו, עונת המעבר, נסגרים אחרים מהרכבלים ואנחנו חוזרים כלעומת שבאנו.

בתחנה הראשונה של הרכבל (2,173 מטר) יש מסעדה

צילומים: אריק איסקוב

איש השלג פותח את דלתות הרכבל ואנחנו נשפכים למינוס 16 מעלות. 20 דקות לוקח להגיע למרפסת של פונטה הלבירונר, בגובה 3,462 מטר

מונטה ביאנקו (מונבלאן).
נשפכים למינוס 16 מעלות

הכפר איסימה.
עצירה חובה

אאוסטה העיר, בלילה.
בדצמבר מתמלאת הכיכר
המרכזית בדוכני חג המולד

טידת פניס. נבנתה בשנת 1242
צילום: ויזואל

תחילה מציץ גשר
רומי מתוך מקבץ
בתים אפרפרים.
בהמשך, מעבר
לנהר, ניצב שער
הניצחון המאסיבי
שנבנה לכבוד
הקיסר
אאוגוסטוס

מסורתיות, פעמונים של פרות ככל הגדלים, אבזרי
לבוש טיפוסיים ומוצרי מזון מקומיים.

גן העדן הגדול

מהעיר אאוסטה ממשיכים מעט מערבה אל גן העדן
הגדול, ה"גראן פאראדיזו". זוהי שמורת טבע הררית
ויפהייה המשתרעת מדרום לכביש המהיר A5, וניתן
להיכנס אליה דרך ארבעה עמקים המתפתלים במעלה
ההרים. טיפוס דרך עמק קוניה מוביל אל עיירה הנושאת
את אותו שם (1,534 מטר) ובה מלונות, חדרי אירוח רבים
וחניוני קמפינג מסודרים.

העיירה שוכנת בעמק רחב ידיים, שממנו אפשר
לצאת לטיולים בסביבה. אפשר, למשל, להגיע אל מפלי
לילאץ המרשימים, או לטפס מהכפר הסמוך והמבודד
ואלנונטי (1,666 מטר) אל הגן הבוטני האלפיני הנמצא
בגובה 1,700 מטר (פתוח מאמצע יוני עד אמצע ספטמבר
בלבד). חובבי טרקים יוכלו להמשיך ולטפס עד בקת
ההרים ויטוריו סלה (2,584 מטר) בקרבת אגם לאוונ
(www.rifugiosella.com). ככל שתרחקו ותטפסו יגדל
הסיכוי לראות את חיות הבר בשמורה: עיזי הרים, יעלים,
שפנים וארנבות.

הצעות נוספות לפעילויות ולמקומות לינה אפשר
למצוא באתר של קוניה - www.cogne.org. אחרי הבילוי
בהרים אפשר לחזור לעמק ולסיים את הטיול בקורמאייר
האלגנטית, לשתות אספרסו אחרון באחד מבתי-הקפה
של ויה רומא, לבהות בוויטרינות שנדמה כי קפאו בזמן
ולתפעל מניתוקה המושלם מהעולם.

טורי שלג המקיפים את המקום. העיר נוסדה על-ידי
הרומאים בשנת 25 לפני הספירה ונקראה אאוגוסטה
פרטוריה. שרידים רבים הפזורים בה מעידים על עברה
המפואר.

תחילה מופיע גשר רומי המציץ מתוך מקבץ בתים
אפרפרים. מעט בהמשך, מעבר לנהר, ניצב שער הניצחון
המאסיבי שנבנה במאה ה-1 לפני הספירה לכבודו של
הקיסר אאוגוסטוס. מהשער אפשר להמשיך רגלית אל
מרכז העיר דרך רחוב סנט'אנסלמו, עד שפוגשים את
שער העיר הרומית, "פורטה פרטוריה", שמיימנו שרידי
התיאטרון והאמפייתאטרון.

תוך כדי שיטוט בין שרידי עברה הרומי של העיר
מתקרבים אל הכיכר המרכזית המרשימה של אאוסטה,
פיאצה שאנו, המתהדרת בבית עירייה מרשים שנבנה
בסגנון ניאו-קלאסי במאה ה-19. בחודש דצמבר מורגשת
בעיר תכונה מיוחדת של חג: הכיכר מתמלאת בדוכני
של יריד חג המולד המסורתי, החנויות מתקשטות
ומזמינות מתמיד והרחובות מוארים בשרשרות תאורה
חגיגיות.

מי שיגיע לכאן רק בסוף ינואר יוכל להתרשם
מאירוע סגנוני נוסף, פיירה די סנט'אורסו - יריד
עממי עם מסורת של יותר מאלף שנים, הנקרא על שם
הקדוש הפטרון של האומנים. היריד מתקיים במשך
יומיים (30-31 בינואר), שבהם מתקבצים באאוסטה
אומנים מכל רחבי העמק כדי להציג פריטי אמנות
ועבודות-יד. האומנים, מכורבלים במעילים וקפואי
ידיים, עומדים לצד דוכנים עמוסים בפסלים המתארים
את חיי היומיום בהרים, בובות עם תלבושות

בעזרת כריך עם גבינת פונטינה, גם היא סוג של מלכה
- מלכת הגבינות של עמק אאוסטה, המיוצרת מחלב
פרות שאכלו מהירק הרענן במדרונות ההרים. הפונטינה
עומדת ביסודו של הפונדו, או כפי שהוא מכונה כאן -
"פונדוטה", שהוא מאכל פופולרי מאוד בפיימונטה
ובעמק אאוסטה, וגם מצידים השווייצרי של האלפים.
חובבי גבינות יוכלו לפקוד את מרכז המבקרים
ואלפלינה (www.fontinacoop.com), שם מודגם תהליך
ייצור הפונטינה.

הריביירה של האלפים

הדרך אל סנט וינסנט, יעדנו הבא, עוברת דרך
מבצרים, מצודות וטירות עתיקות הנטועים לאורכה:
מבצר בארד, טירות איסונייה, ורוזופניו. נדמה כי כל רגע
תופיע טירה נוספת, ממש כמו באגדות. הטיירות שימשו
את משפחות האצולה הפאודליות בימי הביניים לצורכי
הגנה, אך גם כמקום מגורים מפואר. טירת פניו, אחת
היפות שבהן ניתן לבקר, הוקמה בשנת 1242 ומהווה
דוגמה מושלמת לטירה אלפינית מימי הביניים. בטיירה
השתמרו ציורי קיר מרהיבים והחדרים עוצבו מחדש
כריהוט מהתקופה ההיא.

העיירה השלווה סנט וינסנט, כ-25 ק"מ ממזרח
לאאוסטה, נראית כמקום מוצלח למדי ללינת לילה.
מעיינות המרפא המפורסמים משכו לכאן כבר במאה
ה-19 את אנשי החברה הגבוהה של אירופה, שבאו
להתרפא ולהתפנק, ובעקבותיהם ממשיכים להגיע
תיירים רבים אל "הריביירה של האלפים". הקירבה
לאתרי הסקי, פסטיבל הקולנוע השנתי וכמובן הקונו
שנפתח לאחר מלחמת העולם השנייה, הפכו את סנט
וינסנט לאטרקטיבית במיוחד.

מקום לינה מומלץ, מעוצב ונעים הוא מלון ביוו,
הנמצא בתחילת המדרחוב הראשי של סנט וינסנט, לצד
כיכר ויטוריו ונטו (www.bijouhotel.it).
אם לסנט וינסנט מומלץ להגיע בלילה, אל העיר
אאוסטה כדאי להגיע דווקא ביום. כך אפשר להתרשם
מתפאורת הקבע הפנטסטית שבה זוכים תושביה: הרים